

ԵՐԱԽԱՅՐԻՔ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ

ԽԱԼԻՊԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆ ԱՐԱՆԻՆ ԱԶԳԻՍ ՀԱՅՈՑ

Ա. Թ. Ա. ՋԱՐԿՈՒԹԻՆ.

Ուսումնարանաց մէջ տղայոց չարքաշութիւն սովորեցնելը զովելլ բան է թէ ոչ. որոնք են չարքաշութեան օգուտներն եւ կամ փափկութեան վնասներն:

Ամենայն մարդ կցանկայ որ աշխարհիս մէջ երջանիկ կեանք ունենայ, կուզէ որ օրերն ուրախ զուարթ անցունէ. այս բանս ոչ թէ պարապ ժամանակ անցընելով կլինի, այլ չափաւոր աշխատանքով, որով եւ կերած հացն աւելի համեղ կերելի: Դարձեալ, մարդս կարող է երջանիկ ասուիլ աշխարհիս մէջ այն ժամանակ, երբ հիւանդ չէ, ապրուստի կողմանէ նեղութիւն չքաշեր, զանազան դժբաղդութիւններէ եւ անյաջողութիւններէ ազատ է:

Բայց միայն ասոնցմով չէ կարող մարդս երջանիկ ասուիլ. պէտք է լինի նաեւ առողջ մարմնով, եւ առողջ լինելու մի միայն հնարքն է աւելի չարքաշ կեանք վարելը քան թէ փափկութիւնը: Բայց, եթէ չարքաշութիւնը լաւ է, ինչո՞ւ արդեօք այժմեան ժամանակս մարդիկ, մանաւանդ ունեւորներն իւրեանց որդիքը այնպէս փափուկ կմեծցընեն. կուզեն զտղայս բոլոր օրը իւրեանց աչաց առաջին բռնել, ամենեւին դուրս չեն հաներ որ օդ առնու, խաղայ, վազէ, ցատքէ, արեւու մէջ խաղայ թխանայ. ամենեւին սիրտն չեն կոտրեր. նորա ամէն կամքն կկատարեն, փափուկ անկողիններու վրայ կպառկեցընեն, անուշահոտ եւ համեղ կերակուրներ կկերցընեն. եթէ կերակուրը քիչ մը անհամ լինի, «Իմ տղաս այսպիսի կերակուրներու վարժած չէ» ասելով՝ լաւը բերել կուտան: Վասն զի իրենց զաւակին ճշմարիտ օգուտը եւ վնասը չեն ճանչնար. ուստի եւ զուր տեղը կզարմանան որ տղայն քիչ մը հասակն առնելուն պէս, այսինքն 12 կամ 13 տարեկան եղած ժամանակն ամենեւին չկրնար դիմանալ ոչ հիւանդութեան, ոչ ցրտի, ոչ ցաւի եւ ոչ աշխատութեան: Բարեկենդանի, կաղանդի, ծննդեան տօնից ցուրտ օրերուն ո՞վ չուզեր ելնել շրջիլ. ուրախութիւն ընել, ցուրտ չտեսած տղայն չկրնար տունն կենալ.

այլոց վերայ նայելով՝ կենէ դուրս եւ քիչ մը պաղ առածովն կհիւանդանայ: Ընդ հակառակն, չարքաշ մեծցած տղայն այս վնասներէն ազատ է, եւ տարակոյս չկայ որ չարքաշը աւելի շատ կապրի քան թէ փափկասունը: Ուսումնարանաց մէջ, ինչպէս նաեւ մեր Ուսումնարանի մէջ, շատ զանազան տեղերէ եկած աշակերտներ կգտնուին, թէ՛ տաք երկիրներէ եւ թէ՛ ցուրտ, թէ՛ հարուստ՝ թէ՛ միջակ եւ թէ՛ աղքատ վիճակի մարդկանց որդիք: Եթէ Ուսումնարանի մը մէջ զտղայս փափուկ բռնեն, մեծ վնաս կընեն անոր. օրինակի հաւար առնումը նախիջեւանցի աշակերտ մի. եթէ նա այստեղ փափուկ մեծնայ, ցրտի երես չտեսնէ, երբ իւր հայրենիքն երթայ, հարկաւ ձմեռ պիտի տեսնէ. Ուսումնարանի պէս տուն կենալ կարող չէ հարկաւ այն տղայն. ցուրտ առածին պէս կը հիւանդանայ, եւ ծնողացը փոխանակ ուրախութեան՝ վախ եւ տրտմութիւն կպատճառէ: Ուրեմն եթէ Ուսումնարանին մէջ չարքաշութիւն սովորեցընեն տղայոց, յայտնի բան է որ ոչ միայն աղքատին օգուտ է, հապա նաեւ հարստին. որ երբ տուն երթայ եւ տեսնէ որ տան մէջ սովորութիւն է փափկութեամբ անցընել իրենց օրերը, ուստի եւ զանազան հիւանդութիւններէ աչք չը բանալ, նոցա եւս կսովորեցընէ չարքաշութիւնը:

Վարժարանաց մէջ երբոր չարքաշութիւն պէտք է կասեմ, Լիկուրգոսի չարքաշութիւնը հասկանալու չէ. եւ ոչ՝ թէ պէտք է աշակերտաց բոլորի քալել, հողի վերայ պառկիլ, ծեծի փետի սովորիլ. որ ոչ միայն օգուտ մը չունին, այլ եւ վնասաբեր են եւ անվայելուչ: Իհարկէ չարքաշութիւնն ալ իրեն համար չափ ունի. ուստի ուսումնարանաց վերատեսուչքն որչափ օգտակար չարքաշութիւններ կան՝ թող զանոնք սովորեցընեն աշակերտաց, եւ վնասակար փափկութիւնները վերցընեն, որպէս զի պատրաստեն ազգին համար յիրաւի քաջառողջ, կտրիճ, աշխատասէր, անվախ եւ դիմացկուն մարդիկ:

ՄԱՐՏԻՉ ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ, ԿԱԽԻՋԵՒԱՆԵՑԻ
Ա. Դ Դասարանի.